

Compostela Aberta
Grupo Municipal

MOCIÓN PARA A INCORPORACIÓN AO PATRIMONIO PÚBLICO DO PAZO DE MEIRÁS E DAS ESCULTURAS DO MESTRE MATEO EN PODER DA FAMILIA FRANCO E A SALVAGARDA DA MEMORIA HISTÓRICA

Marta Irene Lois González, portavoz do grupo municipal de Compostela Aberta presenta ao Pleno para a súa aprobación a seguinte MOCIÓN:

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS:

No pasado ano 2016, o Concello de Santiago, lembrou o golpe de Estado do 36, en colaboración coa Universidade, cunha exposición na Fundación Granell que tiña por obxectivo recuperar a memoria da Compostela daquel fatídico verán. A exposición levou por título *80 anos. Santiago 1936* e quixo dar as claves para que a cidadanía puidese entender o día a día dunha cidade que desfrutaba dunha, ainda nova, democracia republicana e de como o réxime democrático foi substituído en cuestión de semanas por un réxime autoritario e unha ditadura militar. Cando se produce o golpe de Estado, Santiago é unha cidade en festas, precisamente as súas festas grandes, as do Apóstolo, foron interrompidas pola barbarie. A normalidade democrática foi substituída pola excepcionalidade autoritaria para instalar unha ditadura que durante 40 anos quixo camuflarse de 'normalidade', tamén.

É a nosa responsabilidade como representantes democraticamente electos da cidadanía instaurar políticas de memoria que combatan o relato desa 'normalidade' que o Franquismo quixo impor pola vía das armas. Unha 'normalidade' imposta que chega até os nosos días e que se manifesta con toda a súa crueza no conflito ao redor do Pazo de Meirás. Esta edificación, declarada Ben de Interese Cultural pola Xunta, foi 'obsequiada' polas autoridades franquistas a Franco xa en 1938, cando nin tan sequera a guerra tiña terminado. Para tal fin constituíuse unha 'Junta Provincial Pro Pazo del Caudillo' comandada polo Gobernador Civil da Coruña, Julio Muñoz Aguilar, e polo banqueiro Pedro Barrié de la Maza, que foron secundados por numerosos alcaldes e autoridades da nacente ditadura. O Pazo foi un 'obsequio' que tentou vestirse de 'normalidade' cando o que realmente tiña detrás era o drama dunha Galicia empobrecida na que decenas de familias foron ameazadas para ser expropiadas e na que moitas persoas foron obrigadas a facer algúns 'achegos' para pagar o Pazo.

O propio patrimonio histórico de Santiago de Compostela viuse afectado por este tipo de procedementos 'obsequiando' as autoridades franquistas compostelás ao ditador con dúas estatuas que facían parte da fachada exterior que cubría o Pórtico da Gloria. Trátase de dúas estatuas-columnas de finais do século XII e comezos do XIII saídas do obradoiro do Mestre Mateo, e que no século XVIII foron trasladadas ao pazo do Conde de Ximonde. Xa

durante a ditadura, o Concello de Santiago adquiriuas e utilizouas para decorar o Pazo de Raxoi, antes de servir de agasallo para a familia Franco, que as trasladou ao Pazo de Meirás primeiro e á Casa de Cornide despois. Dese emprazamento saíron en varias ocasións para diferentes exposicións, a última delas a gran mostra sobre o Mestre Mateo que áinda se pode ver no Pazo de Xelmírez, despois de ter pasado polo Museo do Prado.

Unha democracia se quer ser de calidade ten que ollar sen temor ao seu pasado e desvestir de 'normalidade' o que nunca o foi e que non pode continuar a ser considerado como tal. Nesta situación é na que se encontra o Pazo de Meirás, e nesta situación é na que se encontran as estatuas pertencentes ao Pórtico da Gloria que áinda continúan a ser propiedade da familia Franco. No caso do Pazo, a familia ten encomendadas as visitas ao seu interior á Fundación Nacional Francisco Franco, que de acordo cos seus propios estatutos ten como obxectivo difundir o legado do ditador. Unha entidade que nos seus comunicados se reafirma, sen ningún pudor, no seu compromiso co enxalzamento da ditadura franquista negando a represión exercida contra a cidadanía. Un comportamento que non pode ser admitido nin tolerado nunha democracia de calidade, tanto pola extrema gravidade que supón como ofensa ás vítimas da violencia franquista, como polo feito de situarse fora do marco de convivencia democrática desexable.

Ademais, existe constancia do incumprimento reiterado do réxime de visitas que obriga a Lei de Patrimonio Cultural de Galicia para os Bens de Interese Cultural feito polos que a Xunta de Galicia, a través da Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, abriu un expediente á familia do ditador, "proprietaria" do pazo, con apercibimento de sanción, pola comisión dunha infracción administrativa en materia de patrimonio cultural, que será como máximo de 6.000 euros.

Diante desta situación o Concello de Sada ten manifestado formalmente a súa disposición para assumir estas funcións, o cal ten retirado e manifestado recentemente nun pleno celebrado o pasado 12 de agosto no que adoptou os seguintes acordos:

1. Apoio expreso do Pleno da Concello de Sada para, apoiando as solicitudes formuladas pola Alcaldía de Sada o pasado 31 de xullo e a do Concelleiro delegado de Promoción Económica, Turismo e Medio Ambiente de xullo de 2015, instar á Xunta de Galicia a solicitude de que sexa o Concello de Sada quen xestione o réxime de visitas ao BIC Pazo de Meirás.
2. Instar á Xunta de Galicia a que realice todas as actuacións tendentes a evitar e, no seu caso, non autorizar, que sexa a Fundación Nacional Francisco Franco quen xestione as visitas ao BIC Pazo de

Meirás.

3. Instar a Xunta de Galicia a que esixa aos propietarios que detentan o inmoble que cumpran co réxime de visitas ao BIC disposto na Lei de Patrimonio Cultural de Galicia, con independencia da resolución dos expedientes polos incumplimentos reiterados xa incoados, coa imposición da máxima sanción prevista en dita Lei para ditas infraccións.
4. Demandar da Xunta de Galicia e goberno do Estado o apoio institucional a todas aquelas actuacións encamiñadas a recuperar o Pazo de Meirás para a titularidade e uso públicos.
5. Formalizar declaración institucional de condena expresa ante os comunicados emitidos pola Fundación Nacional Francisco Franco así como de apoio á memoria das vítimas do franquismo.
6. Instar ás Cortes do Estado, Grupos Parlamentarios e do goberno do Estado ás iniciativas lexislativas conducentes á modificación da vixente Lei 50/2002, de Fundacións, co obxecto de amparar a declaración como ilegais daquelas que como a Fundación Nacional Francisco Franco teñan por obxecto a homenaxe á vida e obra criminais do ditador.
7. O Pleno da Corporación asume e comparte os acordos adoptados na sé da Deputación Provincial da Coruña en reunión celebrada o pasado dia 9 de agosto de 2017, e que son os seguintes :
  1. Rexeitar a xestión por parte da Fundación Nacional Francisco Franco do programa de visitas ao Pazo de Meirás, apoiar a demanda do Concello de Sada de que sexa dita administración quen as xestione, e condenar as declaracóns manifestadas a través dun comunicado e do seu portavoz de apoloxya do franquismo.
  2. Instar a modificación da Lei de Fundacións con obxecto de impedir a legalidade de fundacións que fagan apoloxya do franquismo.
  3. Realizar un estudo arredor do espolio e a apropiación do Pazo de Meirás por parte da familia Franco e sobre o proceso para posibilitar a súa devolución e incorporación

ao patrimonio público.

4. Reclamar a aprobación dunha Lei Galega da Memoria Histórica galega que, entre outros obxectivos, impida o enxalzamento dos protagonistas da represión e inclúa as correspondentes disposicións relativas ao pazo de Meirás e á súa posta en valor asociado á recuperación da memoria historia.

5. Constituir con carácter inmediato unha Xunta pro Devolución do Pazo de Meirás para o patrimonio público coa participación de institucións, asociacións, organizacións políticas, sociais, sindicais e fundacións co fin de poñer fin á posesión da propiedade pola familia Franco e a súa incorporación ao Patrimonio público. As institucións e entidades participantes, Deputación da Coruña, concellos da Coruña e Sada, Universidade da Coruña, IGM e CRMHC amosaron a súa intención de, previos os trámites preceptivos, se incorporar desde o inicio a dita Xunta.

8. O Concello de Sada adhírese asímesmo a calquera outra iniciativa da sociedade civil tendente á incorporación do Pazo de Meirás ao patrimonio público.

9. O Concello de Sada acorda expresar a vontade corporativa contraria ao proceder da familia Franco, herdeira do ditador, e en relación coas obrigas derivadas da propiedade que detenta do BIC-Pazo de Meirás. E aos efectos de tal referencia e intereses municipais, e como expresión simbólica de rexeitamento de tal proceder, declarala "non grata".

10. Dar traslado do seguinte acordo á Xunta de Galicia, Grupos Parlamentarios do Parlamento de Galicia e das Cortes do Estado, Deputación provincial e Grupos provinciais, así como ao goberno do Estado.

Sobre a situación das estatuas, e coincidindo coa existosa exposición sobre a arte do Mestre Mateo celebrada primeiro no Museo do Prado e posteriormente en Santiago, existen numerosas peticións da sociedade civil para que a familia Franco as devolva e permita o seu desfrute para o conxunto da cidadanía.

Tendo en conta todo o anteriormente sinalado -resaltando a necesidade de reparar a honra e a dignidade das persoas que foron roubadas e forzadas a ceder diñeiro e propiedades baixo risco de represalias, así como restaurar o patrimonio histórico compostelán expoliado- a través da presente moción propoñemos a aprobación dos seguintes Acordos por parte do Pleno municipal:

1. Manifestar publicamente a adhesión do Concello de Santiago ao acordo adoptado polo Pleno da Corporación do Concello de Sada o pasado 12 de agosto. Así como respaldar, participar e impulsar as iniciativas que se desenvolvan para garantir o cumprimento do acordado e a consecución dos seus obxectivos.
2. Exixir á familia Franco que repoña o patrimonio histórico, substraído á cidade de Santiago, das dúas estatuas orixinariamente parte do Pórtico da Gloria que manteñen no seu poder.
2. Instar á Xunta de Galicia, así como ao goberno do Estado, a que dean efectivo cumprimento ao acordo recollido no apartado 1 e que sexa o Concello de Sada quen xestione o réxime de visitas ao BIC Pazo de Meirás. Ao tempo, instar á Xunta e ao goberno do Estado a que esixan a devolución das dúas estatuas do Pórtico da Gloria.
3. Condenar de xeito solemne toda declaración ou actividade que comporte calquera clase de enaltecemento, trivialización, exculpación ou negación do franquismo e do seu réxime autoritario.
4. Dar traslado do seguinte acordo á Xunta de Galicia e aos grupos con representación no Parlamento de Galicia, nas Cortes Xerais do Estado, Deputación da Coruña, así como ao Goberno do Estado.

Marta Irene Lois González

Santiago de Compostela, 5 de setembro de 2017

